

NET

RI

WAN

AFRIKANŠČINA

Anita Srebnik

DIE TORING VAN BABEL

Die hele wêreld het net een taal gepraat. Toe die mense ooswaarts getrek het, het hulle uitgekom by 'n vlakte in Sinar en daar gaan woon. Hulle het op 'n keer vir mekaar gesê: »Kom ons maak stene en ons brand hulle hard.« Hulle het toe stene in plaas van klip gebruik en asfalt in plaas van klei. Toe sê hulle: »Kom ons bou vir ons 'n stad met 'n toring waarvan die punt tot in die hemel reik en ons maak so vir ons 'n naam. Dan sal ons nie oor die hele aarde versprei nie. « Die Here het afgekom om te kyk na die stad en die toring wat die mense vir hulle gebou het, en toe sê Hy: »Hier is hulle een volk en almal het een taal. Hulle het nog maar net begin om iets te doen. Hierna sal niks wat hulle beplan vir hulle onmoontlik wees nie. Kom laat Ons afgaan en verwarring bring in hulle taal, sodat die een nie die ander verstaan nie.« Die Here het hulle toe van daar af verstrooi oor die hele aarde, en hulle het opgehou met die bou van die stad. Daarom het hulle die stad Babel genoem, want daar het die Here in die taal van die aarde verwarring gebring, en van daar af het Hy die mense oor die hele aarde verstrooi.

Nizozemska vzhodnoindijska družba, prva in največja multinacionalka 17. stoletja, ki je osvojila velik del nizozemskih kolonij, je leta 1652 ustanovila tudi kolonijo na Rtu dobre nade v današnji Republiki Južna Afrika, da bi med drugim svoje ladje, ki so plule tod mimo v Azijo, oskrbovala z vodo, hrano in drugimi potrebščinami. Mornarji na tedanjih ladjah so bili predvsem kmetje iz nizozemskih provinc Holandije in Zelandije, njihove potomce, ki so se naselili na južnoafriških obalah, pa imenujemo Buri. Njihovi dialekti 17. stoletja so postali temelj za današnjo (južno)afrikanščino, ki vsebuje še primesi jezikov francoskih in nemških kolonizatorjev, malezijskih in portugalskih sužnjev ter avtohtonih prebivalcev, a v temelju ostaja na leksikalni ravni 90–95 % izvorno nizozemski jezik, medtem ko se morfološko, skladenjsko in pravopisno razlikuje v večji meri. Zato razlike med nizozemščino in afrikanščino ne predstavljajo velike ovire v medsebojnem razumevanju, še posebej v pisni komunikaciji.

Afrikanščina se standardizira proti koncu 19. stoletja, kot uradni jezik – poleg angleščine in nizozemščine – je prvič priznana leta 1925, leta 1975 pa postane eden izmed 11 uradnih jezikov v Republiki Južna Afrika. Kot materni jezik jo govori 7 milijonov prebivalcev Republike Južna Afrika, v sosednji Namibiji je najbolj razširjeni jezik, čeprav ne uživa uradnega statusa, kot drugi in tretji jezik pa naj bi jo govorilo med 15 in 23 milijonov ljudi.

V času po drugi svetovni vojni vse do leta 1994, ko je v Južni Afriki vladal apartheid, je imela afrikanščina slabšalni prizvok kot jezik rasne segregacije. Kljub temu se njegova razširjenost in vloga po apartheidu le še utrjujeta in število govorcev rase, poleg angleščine pa je najbolj zastopan jezik v medijih, saj je pogled mlajših Južnoafričanov na afrikanščino vse manj politiziran.

V Vzhodni Kaplandiji stoji spomenik afrikanščini iz leta 1975, trije stebri pa simbolizirajo tri njegove glavne sestavine: nizozemščino, angleščino in afriške jezike.

Viri:

Vries, Jan W. de et al: *Het verhaal van een taal*. Amsterdam: Prometheus, 1995.

Vandeputte, Omer: *Nederlands. Het verhaal van een taal*. Rekkem: Ons Erfdeel, 1994.

Census 2011 – Home language. Statistics South Africa. <www.statssa.gov.za> (zadnji dostop: 22. 4. 2013)

Spomenik afrikanščini (1975), Paarl, Vzhodna Kaplandija

Vir: <http://nl.wikipedia.org>